

מראי מקומות - יומא

סט:

א. הכא נמי בעזרת נשים

במקדש דוד (כ"ד, ריש אות ז') כתב לחדש, שאם אירעה טומאה בכהן גדול ומתמנה אחר תחתיו, לפי דברי התוספות ישנים לעיל (ב): שהשני אינו שלוחו של ראשון, קריאת הפרשה תהא על ידי הראשון ולא השני, כיון שקריאת הפרשה היתה בעזרת נשים שמותר לטמא להכנס שם, והרי היא יכולה להתקיים על ידי הראשון. ותמה השמועת חיים שם, שאף אף מן התורה מותר לטמא להכנס לעזרת נשים, אבל מדרבנן אסור אפילו לטבול יום, כמו ששינוי במסכת כלים. וצידד שאולי כוונת המקדש דוד היא לדעת רבינו תם המובאת בתוספות בזבחים (ב), שאם נטמא כהן גדול בעזרה לא גזרו עליו לצאת מעזרת נשים.

ז. דאי קטליתו ליה לההוא כליא עלמא

בזוהר הקדוש (תולדות מדרש הנעלם קל"ח, א) אמרו, 'הכי איצטריך יצר הרע לעולם, כמטרא לעולם, דאלמלא יצר הרע, חדוותא דשמעתתא לא להו'.

ח. למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה וכו'

הקשה העיון יעקב, שהרי 'גדול' נשאר קיים לעולם, מה שאין כן 'הגבור והנורא', ואם כן מדוע לא נקראו 'אנשי כנסת הגבורה' או 'הנוראה'. ותירץ, שכשאומרים כל השלשה שבחים, אומרים בתחילה 'הגדול', נמצא שהגדול הוא עטרה לראש כולם, מה שאין כן אם אין אומרים רק הגדול, אין לו יתרון משאר שבחים ותוארים, וזו כוונת הש"ס שהחזירו עטרה ליושנה, בראש כולם.

ט. אדרבה זו היא גבורותיו

ביאר הגרי"ז (ע"ה, ת, בתפלת שמו"ע, עמ' נט) ששבחיו של הקב"ה אנו מזכירין לפי הנהגותיו, ולכן אמר דניאל שאם אין אנו רואין את גבורותיו אין לנו להזכיר השבח של גבור, ואנשי כנסת הגדולה אמרו אדרבה זהו גבורותיו, שאף עתה אנו רואין גבורותיו, ולכן יש לתארו 'גבור'. ולכך תקנו בשמונה עשרה לומר אתה גבור 'לעולם' ה', שלעולם הוא מתנהג במדת הגבורה, וגבורותיו תמיד נראין וניכרין. ועל פי זה ביאר (עמ' נה) את הכתוב בתהלים (קטו) 'למה יאמרו הגוים 'גו', 'כל אשר חפץ עשה'. שכשרואים הגוים שעושים כל מה שלבם חפץ, אומרים 'איה' וכו', ועל זה באה התשובה, 'כל אשר חפץ עשה', כלומר, שמה שמניחם לעשות כרצונם הוא מפני שכך הוא חפצו ורצונו, שתהא בחירת אדם מסורה לו, ואדרבה, בזה עצמו אנו רואים שכל אשר חפץ עשה, וזהו גבורותיו, שמאריך אף לרשעים ומניחם לעשות כרצונם.

א. דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי

הקשה השפת אמת, שמשמע שתמיד היה רואה את דמות דיוקנו של שמעון הצדיק, ותמוה מדוע היה כן. וביאר, שתמיד היה רואה דיוקן שר שלו, ועתה נעשה נס, שדיוקן של שמעון הצדיק היה נראה לו כדיוקן שהיה רואה תמיד. והעיון יעקב פירש, שהקב"ה הקדים הרפואה למכה, כדי שיאמין להם שמתפללים עליו ועל מלכותו.

ב. עת לעשות לה' הפרו תורתך

הקשה בהערות להגרי"ש, שאפילו בלא דין זה, הרי פיקוח נפש הוא, ודוחה כל התורה כולה, והניח בקושיא (וראה שם במה שהקשה לענין לעבור על דברי תורה בענין סגולה).

ג. עומד מכלל שהוא יושב והא אין

ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד

באור שמח (מלכים ב', ד') הביא דברי התוספות בסוטה (מ): שהביאו מדרש שוחר טוב שלכהן גדול מותר לשבת, אבל כתב שהרמב"ם לא חילק, ומשמע שגם לכהן גדול אסור לשבת בעזרה, וכן מוכח בסוגייתנו, שגם כהן גדול בכלל האיסור. וכתב לבאר, דמה שההיתר לכהן גדול לישב בעזרה הוא רק בשעה שלבוש שמונה בגדים, ומשום שם השם הכתוב על הציץ שעליו, אבל בסוגייתנו שלבוש בגדי בוץ או אצטלית שלו, ואינו לובש שמונה בגדים, ממילא אסור לו לשבת. ויתכן שגם הרמב"ם מודה לזה, אלא שאם אין לובש שמונה בגדים הוא בכלל האיסור כשאר אנשים.

ד. אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד

כתב המשנה למלך (בית הבחירה ז', ו) שלא נתבאר האם איסור זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. והביא דברי רש"י בסנהדרין (קא): שהוא הלכה למשה מסיני, ואף שכאן כתב רש"י שנלמד מהפסוק 'לעמוד לשרת', יש ליישב שאסמכתא בעלמא היא. אבל הקשה מדברי רש"י בסוטה (מ): שאין כבוד שמים בכך, ומשמע שהוא מדרבנן. וכתב, שרש"י שם בא ליתן טעם מדוע אסרה תורה.

וההיתר למלכי בית דוד, פירש רש"י בסוטה (מ): שהוא כדי לחלוק להם כבוד, להראות שמלכותו שלימה. והמהרש"א שם ביאר, שמקום המשכן והמקדש הוא כסא ד', כדכתיב אוה למושב לו, ולמלכות בית דוד קרא הכתוב 'כסא ה', ולכן מותר למלכי בית דוד לישב בבית המקדש.

ה. אלא למלכי בית דוד בלבד שנאמר ויבא המלך דוד

כ' הריטב"א (לעיל כה), שאף שבימי דוד לא היה אלא משכן בשילה או בנוב וגבעון, ולא היה בהם ממש עזרה, אף שם היה מקום מקודש כעין עזרה, שאין בו ישיבה לאחרים.